

Kulturpolitiskt program

för Uppsala kommun

Inledning

I Uppsala kommun finns ett rikt kulturutbud med stor variation. Här finns många professionella utövare och en intresserad publik. Ett livaktigt föreningsliv och en bred amatörkultur bidrar starkt till det kulturella klimatet, liksom församlingar, folkrörelser, universitet och näringsliv.

Kommunen har ett stort kulturpolitiskt ansvar. Det kulturpolitiska programmet är övergripande och ska genomsyra kommunens samtliga verksamheter. Programmet anger inriktning för det kulturpolitiska arbetet i kommunala nämnder och bolag under en tioårsperiod.

Avsikten är att dels synliggöra förhållningssätt i kulturpolitiken, dels peka på konkreta åtgärder i utvecklingen av Uppsala kommuns kulturpolitik.

Uppsala 2005-06-13

Begreppen kultur och konst

I en vid definition innefattar begreppet kultur alla de andliga, materiella, intellektuella och känslomässiga egenskaper som präglar ett samhälle eller en grupp människor. Kultur innefattar livsstilar, traditioner och mycket annat.

Konst ingår i begreppet kultur och avser här skapandet inom olika konstarter.

Genom att göra en uppdelning av det traditionella kulturbegreppet i konst och kultur skapas en klarare rollfördelning. Genom att föra en kulturpolitik där dessa begrepp samverkar kan konstnärligt skapande och ett gott klimat främjas.

Konsten har ett egenvärde. Den kan inte reduceras till ett redskap för ekonomiska, sociala, religiösa eller politiska syften utan att förlora innebörd, trovärdighet och kvalitet. Kulturen kan å andra sidan vara ett redskap för samhällsförändring.

Övergripande mål

Uppsalas kulturpolitik syftar till

- att ge alla som lever och verkar i Uppsala kommun tillgång till ett konst- och kulturliv med kvalitet och mångfald.
- att främja människors bildningssträvanden och eget skapande.
- att bidra till en livaktig lokal demokrati.
- att stärka den kulturella och konstnärliga friheten, mångfalden och utvecklingen i kommunen.
- att vårda och bruka det lokala kulturarvet samt göra det synligt
- att upprätthålla och varsamt utveckla den lokala historiska kulturmiljön och göra den tillgänglig.
- att upprätthålla och utveckla en upplevelserik, hållbar, estetiskt genomtänkt och attraktiv fysisk miljö.
- att bidra till tillväxt, framsteg, förnyelse och dynamik i Uppsala kommuns utveckling.
- att göra det lokala kulturlivet, kulturarvet samt kulturevenemangen kända även utanför Uppsala.

Kultur och konst för en god livsmiljö

Ett starkt och fritt kulturliv med mångfald och kvalitet är en välfärdsfråga för Uppsala. Ett tillåtande klimat för det fria skapandet är gynnsamt för utvecklingen inom många olika områden och gör kommunen attraktiv att leva, bo och verka i. Konsten i dess olika uttrycksformer erbjuder nya synsätt och infallsvinklar som är viktiga förutsättningar för dynamiken och kreativiteten i ett samhälle med en god livsmiljö.

Konst och kultur är viktiga för människors personliga utveckling och ger redskap att uttrycka oss, ifrågasätta och förändra. Kulturlivet rymmer många konstnärliga uttrycksformer såsom litteratur, bildkonst, konsthantverk, arkitektur, musik, dans, teater och film.

Det kulturarv vi överlämnar till framtiden kommer att ha betydelse för hur demokrati, yttrandefrihet, tolerans och jämställdhet utvecklas. I konsten finns både fakta och åsikter, fantasi och kunskap. Det fria ordet är viktigt att hävda också i den lokala kulturpolitiken som en grund för demokrati.

Utveckling av den kulturella infrastrukturen, ökade informationsinsatser och bättre samordning är tre viktiga områden inom den lokala kulturpolitiken som ska uppmärksammas i syfte att uppnå de kulturpolitiska målen.

All kulturverksamhet som kommunen driver eller stöder ska utmärkas av hög kvalitet. Kvalitet är ett sammansatt begrepp och svårt att mäta. Objektivt mätbara kriterier är till exempel hantverksskicklighet och professionalitet i utövandet. Även egenskaper som förmågan att kommunicera och beröra utgör viktiga faktorer för bedömning. Inom varje konstområde och institution ska utvecklingsarbete ständigt pågå.

En viktig utgångspunkt för kulturpolitiken är främst att främja sådant professionellt kulturskapande som utgör alternativ till det kommersiellt gångbara. Detta sker bland annat genom ekonomiskt stöd till det fria kulturlivet

Kulturpolitiken ska ständigt utvecklas. Den dialog som inletts under senare år mellan kulturpolitiker, föreningsliv, kulturskapare och allmänhet ska fortsätta och tillåtas bidra till utformningen av kulturpolitiken.

Barn och unga

Barn och unga ska växa upp i en miljö där det är enkelt att lustfyllt och nyfiket ägna sig åt eget skapande och att möta andras uttryck. Det professionella kulturlivet har goda möjligheter att pedagogiskt hjälpa unga människor att reflektera över sin livssituation och uttrycka sin identitet. Mötet med konst och kultur stödjer unga människors utveckling till självständigt tänkande, empatiska och kreativa individer.

Barns egna behov och önskemål ska respekteras. Uppsala kommun ska följa FN:s Barnkonvention i sin verksamhet. Det innebär att deltagandet i det kulturella och konstnärliga livet ses som en rättighet för barn och unga.

Även små barn, och deras föräldrar, har behov av mötesplatser med ett brett utbud av hög kvalitet som fyller kulturella och sociala behov, till exempel förskolor, museer, teatrar, konserter och folkbibliotek. Att utveckla språk, formskapande, rytmik och balans genom litteratur och muntligt berättande, konst, musik och dans berikar barnet. Ett professionellt kulturutbud och pedagogik för barn i alla åldrar och på alla konstområden som når kommunens alla barn är en viktig målsättning.

Kultur i skolan

Skolan är vår viktigaste kulturinstitution. Där ska alla barn få verktyg i form av kunskaper och färdigheter för att aktivt kunna delta i kultur- och samhällsliv.

Skolan har ett huvudansvar för att eleverna ges möjlighet att möta det professionella kulturutbudet. Samverkan mellan skola och det lokala kulturlivet är en förutsättning för detta. Kulturombud i skolor och förskolor har här en viktig uppgift. En målsättning är sedan länge att alla elever minst en gång per läsår ska få ta del av en professionell teater- eller dansföreställning. Motsvarande mätbara mål bör formuleras även för musik och andra konstformer.

Skolan ska stimulera och ge utrymme för konstnärligt skapande som en del av undervisningen i olika ämnen. När elever själva skapar texter, bilder, musik, teater och filmer blir de bekanta med de uttrycksformer och arbetssätt som är knutna till dessa områden. Det gör det lättare att ta personlig ställning och utveckla ett analytiskt och kritiskt betraktelsesätt till de intryck man ställs inför. För att arbeta på detta sätt måste det i skolan finnas rätt kompetens. Konstnärer och pedagoger inom olika konstområden kan knytas till skolorna genom samverkan med det fria kulturlivet och olika kulturinstitutioner.

Framtidens konstnärer och deltagare i kulturlivet går i dagens skola. Unga människor bör få utrymme att utveckla konstnärlig talang eller att grundlägga ett livslångt kulturintresse. Möjligheterna att studera olika konstnärliga ämnen inom ramen för grund- och gymnasieskolan bör öka.

Skolan är en kulturmötesplats, som ska ge eleverna möjlighet att utveckla en kulturell identitet genom att ge kunskap om olika människors kulturarv och särskilda kulturella förutsättningar. Barn och ungdomar från olika etniska kulturer har erfarenheter som är viktiga att ta tillvara i skolan.

Alla elever ska ha tillgång till väl utvecklade skolbibliotek. De har avgörande betydelse för att stimulera barns och ungas bildning, språkutveckling och läsförmåga. Skolbiblioteken erbjuder också eleverna möjlighet att utveckla läslust och fantasi.

Alla elever ska ha tillgång till den konst- och kulturhistoria som finns i arkiv och på museer.

Kultur för och av de unga

Unga människor, såväl flickor som pojkar, ska ha möjligheter att utveckla ett eget skapande. Ungas engagemang, vilja och lust till kulturupplevelser och eget skapande ska ses som en resurs för hela kommunen. Ungdomars kultur och världsbild förändras ständigt. De gestaltar gärna sina liv och tankar genom konstnärliga uttryck, ofta uppfunna av dem själva och på egna villkor. Studieförbundens folkbildande verksamhet är en god hjälp för unga människors skapande. Genom fritidsgårdar och andra aktiviteter ges många möjligheter till eget skapande.

Vuxna måste vara lyhörda och fördomsfria i sin inställning till ungas aktiviteter och personliga uttryck. Samtidigt har vuxna ett ansvar för att förmedla kulturens olika uttryck till unga. Vuxna måste också vara beredda att på ett respektfullt sätt peka på gränser och våga föra diskussioner om detta.

Dagens musikskola bör utvecklas och kompletteras med utbildningar inom flera konstområden. Detta kan med fördel ske genom ett utvecklat samarbete med andra utbildningsanordnare som studieförbund och församlingar.

Strategier

Kulturens pedagogiska möjligheter ska tas tillvara i undervisningen och samverkan med kulturinstitutioner och det fria kulturlivet ska utvecklas.

Förskola, grundskola och gymnasium ska ge barn och unga tillgång till det professionella konst- och kulturlivet.

Kommunens kulturverksamheter ska prioritera arbetet med pedagogisk verksamhet för yngre besökare.

Förutsättningar ska skapas för att tillvarata ungas engagemang, vilja och lust till kulturupplevelser och eget skapande både i skola och under fritid.

Bildningssträvanden

Människors personliga utveckling och lust att lära och bilda sig genom hela livet ska uppmuntras. Läsning har här en särskild betydelse.

Kulturinstitutioner som Arkiv, Bibliotek och Museer har centrala roller för att möta människors bildningssträvanden. Samverkan är önskvärd mellan dessa för att öka tillgängligheten till de gemensamma resurserna, så kallad ABM-samverkan.

Folkbiblioteken är viktiga för människors bildning och livslånga lärande, bland annat genom att tillhandahålla ett brett och aktuellt utbud av böcker och andra medier. De erbjuder också tillgång till datorbaserad och annan information.

Folkbibliotek har en nyckelfunktion för att motverka segregation och kunskapsklyftor. De är öppna för alla oavsett vem man är eller varifrån man kommer. De utgör lokala kulturcentra, med plats för kulturella upplevelser och möten mellan människor. Program- och utställningsverksamhet, både i egen regi och i samverkan med föreningar och studieförbund är viktiga inslag. Folkbibliotek utgör arenor som bör spegla och belysa aktuella frågor i samhället.

Verksamheten ska ha god geografisk spridning och förändras i takt med befolkningsstrukturen och samhällets behov. Service ska erbjudas i olika former, exempelvis genom fasta bibliotek, biblioteksbussar och annan uppsökande verksamhet eller genom samarbete med andra aktörer som skolor och äldreboenden.

Väl fungerande skolbibliotek med tillgång till utbildad personal är viktiga för barns och ungdomars möjligheter att utveckla ett självständigt, undersökande arbetsätt och kritiskt tänkande.

Det finns många museer i Uppsala. De speglar såväl konst-, vetenskaps-, teknik-, natur- och kulturhistoria. Museerna representerar vårt kollektiva minne och utgör oersättligt värdefulla stationer för alla om söker upplevelser, bildning och fördjupade kunskaper.

Uppsala kommun driver Uppsala konstmuseum och stöder Bror Hjorths Hus, två viktiga konstcentra. Dessa deltar i utvecklandet av ”Slottsstråket”, ett samarbete mellan flera kulturverksamheter, som syftar till att skapa ett viktigt kultur- och upplevelseområde i staden. Biologiska museet och den omgivande Vasaparken ska upprustas och varsamt anpassas till modern museiteknologi, för att bättre ta till vara, vidga och fördjupa ett omistligt kulturarv med stor outnyttjad potential.

Förutom ovan nämnda finns en rad andra viktiga museer såsom Universitetsmuseet Museum Gustavianum, Upplandsmuseet, Evolutionsmuseet, Domkyrkomuseet, Linnemuseet med flera. Ett nära samarbete mellan museerna är viktigt.

Arkiven är en del av vårt skriftliga kulturarv. De är samtidigt en förutsättning för medborgarnas demokratiska rättighet till insyn i kommunens verksamhet. Invånarnas möjligheter att delta i samhällsdebatten med bra underlag förutsätter tillgång till den offentliga förvaltningens samlade arkiv.

Uppsala är rikt på arkivinstitutioner som tillsammans förvarar offentliga och enskilda arkiv. Handlingarnas innehåll ger en mångfacetterad bild av gårdagens och dagens stad och landsbygd. Med arkivhandlingarnas innehåll och fantasins hjälp finns möjligheter att få insikt i förflutna tiders villkor, människor och händelser.

I samverkan med museer och bibliotek har arkiven rika möjligheter att levandegöra historien och bidra med kunskap om, samt förankring och identitet i, den egna hembygden. Stadsarkivet ska eftersträva att nå nya och ovana användargrupper.

Studieförbunden är en viktig del av folkbildningen. Deras verksamhet ger människor möjlighet till personlig utveckling och livslångt lärande. De når många människor i alla åldrar och har därför stor betydelse även i ett demokratiskt perspektiv. Studieförbundens konstnärliga utbildningar är värdefulla för människors möjlighet att utveckla eget skapande.

Strategier

Folkbibliotekens service ska spegla och anpassas till närsamhällets behov. Det betyder att både verksamhetens innehåll och biblioteksstrukturen bör förändras i takt med samhällets övriga utveckling.

Bibliotekens pedagogiska roll ska utvecklas och samverkan ska ske med hela utbildningssektorn.

Alla skolelever ska ha tillgång till väl rustade skolbibliotek med utbildad personal.

Samarbete av olika slag mellan olika museer bör uppmuntras i syfte att bredda utbudet och nå nya besökare.

Stadsarkivet ska sträva efter att stärka intresset för och synliggöra arkiven som en del av kulturarvet, bland annat genom att öka samverkan med andra arkivinstitutioner, museer, bibliotek och föreningar i kommunen.

Skolor och universitet ska stimuleras till att öka användningen av arkiv i utbildning och forskning.

Nyttjandet av informationsteknologins möjligheter ska öka i syfte att utveckla verktyg som förbättrar tillgängligheten till arkiv, bibliotek och museer.

Studieförbunden ska uppmuntras att fortsätta utveckla sina pedagogiska metoder för att främja vuxnas kunskapsökande.

Amatörkultur och föreningsliv

En livlig amatörkultur och ett vitalt föreningsliv är en tillgång för hela samhället och bidrar till ett dynamiskt och spännande kulturliv. Uppsala är rikt på amatörkultur inom alla konstgrenar, ofta med god konstnärlig kvalitet. Dessa amatörer samarbetar ofta med professionella konstnärer och kulturutövare. Människors eget skapande ger dem upplevelser, skaparglädje och delaktighet som kan vara av stor personlig betydelse.

Evenemangsstaden Uppsala berikas väsentligt av de många festivaler, historiska spel och andra evenemang som möjliggörs med hjälp av amatörers initiativ och engagemang. Evenemangen har inte bara betydelse för Uppsalabornas identitet och trivsel, de tillför också stora värden för kommunen och näringslivet.

Hembygds- och bygdegårdsföreningarnas arbete bör uppmärksammas.

Föreningar har ofta behov av kommunens stöd för att kunna bedriva sin verksamhet med kraft. Kommunen prioriterar här stöd till verksamhet för och med barn och ungdom.

Strategi

Information om tillgången till kommunala lokaler för möten, aktiviteter och offentliga framträdanden ska utvecklas och kommunens resurser samordnas för att öka tillgängligheten för olika föreningar och amatörkulturgrupper.

Det internationella Uppsala

Uppsala är idag en mångkulturell kommun. Den etniska mångfalden berikar stadens identitet och kulturutbud. Inom kultursektorn måste det finnas stor medvetenhet om och utrymme för även det icke traditionellt svenska.

Kultur har många språk och uttrycksformer som kan bidra till ökad förståelse och tolerans mellan människor och därmed främja integration. Uppsalas många föreningar bildade på etnisk grund, ofta i samarbete med studieförbund, synliggör och ökar kunskapen om och uppskattningen av de olika kulturyttringar som tillsammans utgör Uppsalas gemensamma vardag och kulturliv.

Det internationella Gottsunda är ett viktigt kulturellt centrum med teater, ett väl utvecklat bibliotek, ett aktivt föreningsliv och studieförbundens verksamhet. Stadsdelen kan tjäna som förebild för hur kulturpolitiken kan användas som medel i integrationsarbete. Även Stenhagen får med en ny skola och ett nytt bibliotek goda förutsättningar att bli ett viktigt kulturellt centrum.

Det ligger ett stort värde i att utveckla samarbete mellan kommunens olika kulturverksamheter och olika lokala kulturföreningar som dels kan bidra till att bredda kulturutbudet, dels vara en länk till en publik som sällan besöker kulturinstitutioner.

Strategier

Konstnärer och kulturyttringar från andra kulturer än den traditionellt svenska bör synliggöras i de kommunala verksamheterna.

Kultur kan användas som ett medel att skapa möten mellan människor i syfte att öka integrationen.

Kulturlivet ska vara en viktig del i arbetet att ytterligare utveckla olika stadsdelar.

Utveckling av vissa konstområden

Ett samhälle behöver människor som ifrågasätter och kommenterar, pekar på alternativ och finner nya vägar att kommunicera. Dessa är ofta konstnärer.

Konstnärers möjlighet att nå ut och möta nya publikgrupper är avgörande. Därför måste möjligheter att framföra eller ställa ut verk finnas. Bibliotek, lokala scener med mera är viktiga arenor för detta.

Konstnärers möjlighet till utbyten med andra konstnärer, inte minst internationellt, är viktigt och bör stödjas.

Musikstaden Uppsala kommer att förstärkas ytterligare genom det konsert- och kongresshus som ska byggas. Efterfrågan på repetitionslokaler och scener från musiklivet är stor. Alla kommunens lokaler måste därför nyttjas effektivt.

Dans är en konstform under utveckling i Sverige. I Uppsala bör dansen uppmärksammas mer. Ett vidgat samarbete mellan samtliga intressenter i regionen är väsentligt för den lokala, professionella dansens utveckling och framsteg.

I Uppsala finns ett brett utbud av teater med en väl utvecklad stadsteater och många fria teatergrupper. Uppsala Stadsteater är central i det lokala kulturlivet genom sin omfattande verksamhet, sin höga konstnärliga kvalitet och sin strävan att nå många olika grupper. Stadsteatern ger särskilda föreställningar för barn och ungdom. Stadsteatern spelar en stor roll för att nå målen i en samlad kommunal kulturpolitik. Inte minst ska Stadsteatern ha stor betydelse för den professionella dansen och bör kunna utveckla denna verksamhet. Den Lilla Teatern, Gottsunda Dans & Teater och gästspelsscenen Regina är alla betydelsefulla inslag i det lokala teaterutbudet.

Form och design har fått en allt större betydelse och uppmärksamhet i landet och i regionen. Informations- och utbildningsinsatserna under Designåret 2005 ska ses som en grund för en långsiktig utveckling av det vida fält som rymmer så skilda begrepp som arkitektur, industriformgivning, konsthantverk och hemslöjd.

Gruppen yrkesverksamma bildkonstnärer i Uppsala är stor och ökar i antal för varje år. Uppsala konstnärsklubb driver galleri och kollektivverkstad. Konstmuseet, som förvaltar en stor samling av uppländsk bildkonst, visar både konst- och kulturhistoriska utställningar samt speglar den aktuella bildkonsten både lokalt och i ett vidare perspektiv. Bror Hjorths Hus är ett konstnärsmuseum, som förutom den permanenta samlingen av Bror Hjorths verk även producerar tillfälliga utställningar. Antalet privata gallerier har under senare år varit förhållandevis fåtaliga men fyller en viktig uppgift. Stipendier i form av ateljéer kan utvecklas som ett viktigt stöd till bildkonstnärer.

Film är en konststart som väcker starkt lokalt intresse och når en bred publik. Uppsala Internationella Kortfilmfestival bidrar starkt till detta genom sin internationellt erkända verksamhet med stark lokal förankring. Genom Slottsbiografen ges tillgång till en unik historisk miljö för film. Medier och rörliga bilder har en självklar plats i dagens samhälle. Det är värdefullt att lära sig förstå och använda dess uttrycksformer. Tillgången till kvalitetsfilm genom biograf- och föreningsvisningar, festivaler och skolvisningar är av stor vikt.

Strategier

Kommunens kulturbidrag ska syfta till att ge alla medborgare möjlighet att ta del av ett mångsidigt kulturutbud av hög konstnärlig kvalitet.

Kommunens stipendier till kulturskapare ska stärka konstnärlig utveckling och nyskapande.

Tillgänglighet och delaktighet

För att alla invånare ska kunna delta i kulturlivet måste utbudet ha en bredd som tillfredsställer människors olika behov och upplevas som relevant. Kulturverksamheter av olika slag måste ha en god geografisk spridning i kommunen. När kommunen utvecklas och växer måste också kulturverksamheterna förändras och utvecklas. Nya bostadsområden kräver anpassning av den kulturella infrastrukturen.

Många människor saknar instrument för att tillgodogöra sig konstnärliga uttryck, och konst blir därmed ofta en angelägenhet för en begränsad publik. Professionell förmedling och pedagogiskt arbete inom alla konstformer är därför en angelägen uppgift.

Konstmuseernas pedagogik riktad till barn spelar en mycket stor roll för förståelsen av bildkonst. På samma sätt är pedagogiska verktyg som lärarhandledningar vid teater- och dansföreläsningar samt skolbio av stor betydelse.

Kulturaktiviteter ger ökad livskvalitet. Aktivt deltagande i kulturlivet är viktigt för folkhälsan och vårt välbefinnande. Kulturellt och fysiskt torftiga miljöer kan däremot ha negativa effekter för hälsan. Kulturlivet kan vara ett verkningsfullt instrument i friskvården och på en arbetsplats kan det bli en viktig social aktivitet som ökar samhörighet och trivsel på arbetsplatsen.

Kultur kan utgöra friskvårdande faktorer som bör komma alla till del oavsett ålder. Kultur kan läka, stärka och göra vardagen mer lustfylld för många, inte minst äldre. En god tillgång till kulturaktiviteter är viktigt för många livskvalitet. Därför ska utrymme finnas för detta i bland annat äldreomsorgen.

Tillgänglighet förutsätter fungerande information. Man kan inte nå en publik som inte känner till utbudet. Därför måste effektivare informationsarbete utvecklas.

Strategier

Uppsalas kommuns kulturinstitutioner ska erbjuda alla människor delaktighet i kulturlivet genom att tydligt rikta sin verksamhet mot olika målgrupper i syfte att nå ny publik samt genom ett effektivare informationsarbete.

Människans kulturella behov och önskan om fördjupning, gemenskap och förströelse måste genomsyra arbetet för ökad folkhälsa genom livets alla skeden.

Uppsala kommun ska i sin roll som arbetsgivare agera som ett föredöme när det gäller att använda kultur som friskvård.

Tillgänglighet för människor med funktionshinder

Kulturverksamheterna ska eftersträva så god tillgänglighet som möjligt för människor med funktionshinder. Den fysiska miljön, kommunikation och information ska utformas så att de inte utesluter någon. Bemötande och attityd är en betydelsefull del av tillgängligheten.

Personer med funktionshinder ska också ges goda förutsättningar att själva vara utövare.

För att alla ska få tillgång till kulturella upplevelser måste uppsökande verksamhet ha en stark ställning inom kulturpolitiken. Anställda hos kommunen och andra uppdragstagare som genom sitt yrke kommer i kontakt med personer med funktionshinder kan, liksom handikappföreningarna, vara förmedlande kanaler till kulturen. Alla ska utifrån sina personliga förutsättningar kunna tillgodogöra sig kulturutbudet.

I dag finns det väl anpassade medier som gör det möjligt för de flesta att ta del av litteratur. Dessa möjligheter ska komma alla till del.

Strategier

Brister i den fysiska tillgängligheten i kulturlokaler som bedriver verksamhet på uppdrag av Uppsala kommun ska kartläggas och avhjälpas.

Kommunikation, information och bemötande av personer med funktionshinder är olika aspekter av tillgänglighet som ska utvecklas.

Kulturarrangörer med kommunalt stöd ska informeras om tillgänglighetens betydelse.

Tillgängligheten ska utvecklas även i verksamheternas innehåll, genom till exempel tekniska lösningar och anpassade uttrycksätt.

Kulturhistoriska och estetiska aspekter i den fysiska planeringen

Uppsalabygden har spelat en avgörande roll i Sveriges historia. Den utgjorde tidigt ett viktigt område för den hedniska kulturen. Härifrån utgick sedan det kristna budskapet med domkyrka och biskopssäte. Bygden har även haft en avgörande roll i Svea rikes tillkomst där Uppsala beskrivs som kärnhuset i riksäpplet. Uppsala universitet med flera av världens ledande vetenskapsmän har lagt grunden till epitetet lärdomsstaden och präglar alltjämt stadens kulturliv och bebyggelseutveckling.

Även stadens utveckling under 1900-talet med industrialisering och bostadsbyggande förtjänar att uppmärksammas. På landsbygden finns omfattande fornlämningsmiljöer som kan berätta om hur man levde och verkade sedan stenåldern och framåt. Kulturhistoriskt intressanta slotts- och herrgårdsmiljöer, järnbruk, kyrkomiljöer och byar knyter ihop historia och nutid.

Stora delar av landsbygdens slätter och dalgångslandskap, liksom huvuddelen av stadens inre delar är klassificerade som riksintresse för kulturmiljövården. När utvecklingen av stad och landsbygd planeras ska därför kulturmiljön vara en självklar utgångspunkt och resurs. Den ska utgöra grunden för gestaltning av en god och berikande livsmiljö där förnyelsen präglas av historisk medvetenhet och arkitektonisk kvalitet.

Det vilar ett stort ansvar på Uppsala kommun att bevara, levandegöra och utveckla dessa miljöer och minnen och samtidigt planera och bygga för framtiden. För att lyckas med detta

krävs kunskap, information och vägledande förhållningssätt som på ett naturligt sätt integreras i kommunens fysiska planering. I detta arbete är det viktigt att alla invånare stimuleras till ökad förståelse, delaktighet och ansvarstagande för kulturmiljön.

Strategier

Kulturmiljön är en strategisk resurs för såväl lokal som regional utveckling. Prioriterade områden i detta sammanhang är Linnés historiska landskap och den kulturhistoriskt intressanta miljön i och kring Gamla Uppsala.

Kunskapen om stadens och landsbygdens historia ska öka, vilket i sin tur kan väcka och utveckla bygdekänslan, inom såväl lands- som stadsbygd. Detta ska ske genom inventering, värdering, dialog, information och vård. Lokala initiativ ska uppmuntras och stödjas. Prioriterade områden är här stadens industrihistoria samt 1960- och 1970-talens bebyggelsehistoria.

Miljöns gestaltning

Kommunen utvecklas och nya byggprojekt planeras. Kortsiktiga ekonomiska hänsynstaganden får inte hindra att kvalitet och estetiska värden prioriteras högt i stadens utveckling.

Enprocentsregeln för inköp av konst till offentliga byggnader och anläggningar av allmänna platser ska tillämpas. Den konstnärliga gestaltningen ska tidigt i processen ingå som en självklar del av den fysiska planeringen. Brukarna i de aktuella verksamheterna ska vara delaktiga i beslutsprocessen kring konstverken. Det är angeläget att även de kommunala verksamheter som bedrivs i förhyrda lokaler får tillgång till konst.

Lika självklart som att Uppsala ska eftersträva en vacker, stimulerande och funktionell stadsmiljö, ska kommunens verksamheter bedrivs i estetiskt genomtänkta lokaler. För att uppnå detta behövs kunskap om form, design och konst samt lyhördhet för brukarnas och medarbetarnas önskemål.

Strategier

Kulturmiljöaspekter, konstnärlig kvalitet och estetiska värden ska vara styrande vid val av formgivning och material i stadsrummet. Detta gäller inte bara byggnadernas utformning utan även för detaljer i stadsmiljön som till exempel kantsten, ljuskvalitet, parkbänkar, och papperskorgar.

Enprocentsregeln ska tillämpas i Uppsala kommun. Brukarna ska vara delaktiga vid valet av konstnärlig gestaltning i lokaler med kommunal verksamhet.

Alla kommunala verksamheter, inklusive de som drivs på entreprenad, ska i framtiden erbjudas likvärdig tillgång till professionell bildkonst, något som idag endast gäller för verksamheter i kommunal drift.

Kulturlivets betydelse för Uppsala kommuns utveckling

Ett dynamiskt kulturliv är av stor vikt för tillväxt och utveckling. Det gör en plats attraktiv att leva i och verka på samt bidrar till ett kreativt klimat. Kulturlivet, med bland annat Linnéminnena, kyrkorna och Uppsala universitet utgör ovärderliga resurser.

Uppsala är en mångkulturell stad och en internationell mötesplats med livaktiga och goda relationer till omvärlden. Integration, tolerans och demokrati utvecklas i ett öppet samhälle som har många kontaktytor och uppmuntrar mångfald. Här finns internationellt framgångsrika kulturutövare inom olika områden och med olika etnisk bakgrund. Dessa utgör en stor tillgång som ska tillvaratas på olika sätt, exempelvis i kommunens egna internationella samarbeten.

Ett dynamiskt kulturliv kräver ett fritt utbyte av idéer och metoder. Kulturlivets företrädare deltar i internationella samarbeten där de kan visa sina verk och verksamheter och få impulser och idéer utifrån. Det är i kommunens intresse att stödja sådana processer.

Kultur är också en viktig näringsgren inom den växande upplevelseindustrin och det historiska kulturarvet är en av turismnäringens främsta tillgångar. Uppsala kommun har här unika förutsättningar. Uppsala utvecklas allt mer till en evenemangsstad som har förutsättningar att locka många besökare. Samverkan mellan olika lokala aktörer inom kultur, fritid, besöksnäring och näringsliv är nödvändigt för att lyckas med detta.

Ett ökat inslag av sponsring till kulturen kan vara önskvärt. Dock måste sponsringssamarbete alltid bygga på den grundläggande respekten för den konstnärliga friheten. Rätt använt kan sponsring utgöra ett bra ekonomiskt komplement samtidigt som den kan bidra till att öka kulturinstitutionernas kontaktyta mot nya publikgrupper.

Strategier

I konkurrensen om besöksintresset från omvärlden bör den attraktiva kultur- och evenemangsstaden vara en profil för Uppsala.

Det historiska kulturarvet, liksom kulturens samtida uttryck, ska tillvaratas och lyftas fram på olika sätt i Uppsalas strategiska samhällsplanering och marknadsföring.

Det internationella samarbetet inom kulturområdet ska ytterligare utvecklas.

Några utvecklingsfrågor i Uppsalas kulturpolitik

Konsert- och kongresshus

Tillkomsten av ett konsert- och kongresshus befäster Uppsalas plats som en av Sveriges viktigare kulturstäder. Huset och verksamheten ska vara tillgängligt och välkomnande för alla människor. Verksamheten ska erbjuda mångfald och hög kvalitet, som både speglar tradition och samtid och bidrar till förnyelse. Det internationella Uppsala, likväl som den mångkulturella människan ska avspeglas i verksamheten.

Här ska finnas utrymme för alla musikriktningar och huset ska erbjuda plats för möten, upplevelser och kommunikation mellan människor. Det planerade huset kommer också att bidra till utvecklingen av vår stadsmiljö och även ha gynnsam effekt på kommunens utveckling inom andra områden.

Uppsala - Carl von Linnés stad

Arvet efter Linné är en viktig resurs som ska synliggöras och bli mer tydligt i miljön. Varje invånare och tillfällig besökare bör påtagligt uppleva att Uppsala är Linnés stad. Firandet av 300-årsjubileet av hans födelse år 2007 är ett viktigt tillfälle att markera detta. Jubileet blir en

angelägenhet för hela kommunen och för andra intresserade samarbetspartner. Det ska också se som en del i ett långsiktigt arbete att tydligare lyfta fram Linné i Uppsala.

Konst- och kulturhus

Möjligheterna att utveckla ett nytt konst- och kulturhus i Uppsala ska undersökas. En av grundtankarna bakom idén är att samla många olika verksamheter under ett tak. Det bör kunna bli en spännande arena för exempelvis utställningar med bildkonst, ung musik och dans. Att verksamheten får en tydlig profil mot det unga Uppsala är angeläget. Och att huset blir en mötesplats där människor kan möta varandra och kulturen. En sådan kraftsamling kan ge ett viktigt kulturcentrum i Uppsala.

Utvecklad kulturinformation

Att utveckla informationsarbetet är en angelägen uppgift. Dels för att allmänt sprida kunskap om kulturlivets utbud, dels för att särskilt nå olika målgrupper. Ambitionen är också att stödja kulturutövare med små resurser för information och marknadsföring. Kommunen kan ta på sig en viktig roll, bland annat genom att en kulturportal inom Uppsala kommuns hemsida inrättas med aktuell information från kulturlivet, men många andra informationskanaler ska också användas. Särskild uppmärksamhet ska ägnas informationsarbetet gentemot skolor och förskolor.